

Список використаних джерел:

1. Поляк Г.Б. Финансы: учебник для студентов вузов. М.: ЮНИТИДАНА, 2008. 703 с.
2. Коцан Л.М. Трансформація системи регулювання доходів населення в Україні: дис. ...канд. екон. наук: (доктора філософії): 08.00.03 / Нац. Ун-т водного господарства та природокористування, Рівне, 2018.. 215с.
3. Структура доходів населення і джерела їх формування. URL: <http://buklib.net/books/31976/>
4. Статистичний щорічник України за 2015 рік/ За ред. М.І. Жук, відп. за випуск О.А. Вишневська. К.: Держаналітінформ, 2016. -575 с.
5. Финансовая система и экономика / [Нестеров В. В., Желтов Н. С., Данина Т. М. и др.]; под ред. В. В. Нестерова, Н. С. Желтова. Москва : Финансы и статистика, 2004. 429 с.

Онищук Сергій Ігорович

Студент II курсу магістратури

Західноукраїнського національного університету

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Посилення ролі органів місцевого самоврядування у створенні фінансової бази регіонального розвитку, нарощення фінансового потенціалу територій полягає у використанні наступних інструментів регулювання економічного розвитку:

– інвестиції з чистого операційного прибутку (інвестування коштів профіциту місцевих бюджетів, який сформувався на кінець року, у проекти розвитку територій);

– місцеві запозичення;

- доходи від розміщення муніципальних облігацій;
- кошти фондів розвитку;
- кошти проектів та гранти.

Усі наведені інструменти виступають альтернативою податковим надходженням до місцевих бюджетів, що, як відомо, складають основу фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Використання органами місцевого самоврядування перелічених інструментів лежить у площині залучення додаткових джерел фінансового забезпечення розвитку територій, що акумулюються не стільки у державному секторі, скільки на внутрішніх та зовнішніх ринках [1, с. 125].

Упровадження механізмів співпраці органів місцевого самоврядування з підприємствами різних форм власності на основі формування ефективних систем державно-приватного партнерства інтегрує їх зусилля в напрямі віднаходження альтернативних джерел фінансування проектів розвитку та підйому регіональної економіки. Державно-приватне партнерство – це різноманіття моделей співпраці органів місцевого самоврядування з приватними інститутами, що спрямовані, передусім, на пошук можливостей фінансування проектів соціально-економічного розвитку територій. Законодавчо в Україні сутність державно-приватного партнерства зводиться до передачі державним партнером (на місцевому рівні – органи місцевого самоврядування) приватному партнеру тих чи інших функцій із управління комунальним майном, об'єктами комунальної власності з метою забезпечення процесів продуктивної життєдіяльності територіальної громади на чітко встановлених умовах та на основі слідування принципу ефективного розподілу ресурсів, вигод, відповідальності й ризиків [2, с. 308].

Нині виокремлюють такі форми державно-приватного партнерства:

- оренда – надання приватному партнеру активів територіальної громади у тимчасове користування на основі договору оренди;

– концесія – надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи місцевого самоврядування на платній строковій основі юридичній або фізичній особі права на створення та експлуатацію об'єкта комунальної власності, за умови взяття концесіонером на себе зобов'язань, майнової відповідальності, а також можливого підприємницького ризику;

– утворення спільного підприємства за участю приватного партнера на визначених умовах щодо розподілу відповідальності та прибутку від підприємницької діяльності між ним та самоврядним органом;

– укладання прямої угоди про співробітництво між самоврядним органом та приватним партнером щодо розподілу функцій, за умовами якої приватному партнеру на платній основі і на певний термін надаються виняткові права на здійснення певного виду діяльності, вказаній в угоді [3, с. 176].

Вибір оптимальної форми державно-приватного партнерства залежать від виду послуг, які орган місцевого самоврядування планує надавати одноосібно або спільно з приватним партнером, та власника активів (орган місцевого самоврядування, орган місцевої виконавчої влади або приватний партнер), який несе ризик, а також терміну дії договору. За договором приватний партнер, як правило, надає не тільки капітал і власні знання, а й забезпечує доступ до технологій управління, його методів, які призводять до підвищення ефективності реалізації проекту. Тому державно-приватне партнерство характеризується більш високою ефективністю обміну інвестиціями, зменшення ризиків, розподілу відповідальностей та прибутків між партнерами, ніж одноосібна діяльність самоврядного органу.

Щодо фінансового аспекту реалізації проектів місцевого розвитку, органи місцевого самоврядування можуть використовувати надлишки їх чистого операційного прибутку для фінансування інвестиційних проектів. Це означає, що витрати, закладені у кошторис проекту, будуть профінансовані відповідно до

отриманого річного профіциту місцевого бюджету. Під чистим операційним прибутком місцевих бюджетів розуміють суму поточних доходів, що залишилися після виплати заробітної плати, здійснення експлуатаційних витрат і обслуговування боргу. Він може бути використаним для фінансування капітальних видатків. Рівень профіциту бюджету визначає обсяг фінансування, що може бути виділений самоврядним органом для цілей фінансування проектів місцевого розвитку. Інвестиційні проекти мають бути реалізовані в межах наявного профіциту, на відміну від методу, у якому позикові кошти виділяються, а потім погашаються з доходів, що генеруються проектом. Такий вид фінансування характерний для короткострокових проектів, які не підпадають під законодавчо визначене поле фінансування проектів розвитку за рахунок залучення середньо- та довгострокових стратегічних інвестицій. Відповідно, він помітно розширює можливості органів місцевого самоврядування щодо забезпечення соціально-орієнтованого розвитку регіону та посилює їх роль у реалізації державної політики регіонального розвитку [4].

Окрім інвестицій, достатньо розповсюдженим інструментом залучення фінансових ресурсів для реалізації проектів місцевого розвитку, а також задоволення найгостріших потреб громади є запозичення. Практика здійснення органами місцевого самоврядування місцевих запозичень як інструменту використання внутрішнього капіталу регіону не є новою для України. За їх допомогою органи місцевого самоврядування можуть отримати доступ до внутрішніх та зовнішніх ринків капіталу. Така діяльність самоврядних органів здебільшого пов'язана зі здійсненням місцевих запозичень – з метою реалізацію цільових проектів місцевого розвитку або обслуговування боргу [5, с. 324].

Також органи місцевого самоврядування можуть вимагати від незалежних організацій, зокрема таких, як комунальні підприємства, видання муніципальних гарантій для підтримки здійснення відповідної угоди. У цьому випадку органи місцевого самоврядування економлять бюджетні кошти, хоча існує ризик втрати

платоспроможності (позичальник може виявитися неспроможним оплатити вартість обслуговування та погашення боргу), тоді органи місцевого самоврядування будуть змушені погасити кредит за рахунок коштів місцевого бюджету [6, с. 30]. Тому процесу здійснення запозичень або залученню капіталу в один із перелічених способів передують планування, що, як правило, включає три етапи:

1. Ідентифікація проблем та визначення пріоритетності потреб розвитку місцевої інфраструктури, що вимагає здійснення капітальних витрат.

2. Оцінка можливостей залучення зовнішніх ресурсів, необхідних для реалізації пріоритетних місцевих проблем, які можливо отримати в межах чинного законодавства.

3. Вибір оптимальної комбінації залучення фінансових ресурсів [7].

Щодо потреб місцевого самоврядування та можливостей їх фінансування, існує ряд загальних умов ефективного отримання та використання зовнішніх коштів, які сформовані згідно з рекомендаціями експертів Світового банку. Основними з них є наступні вимоги:

– чітка та послідовна програма освоєння капіталовкладень із визначеними етапами реалізації конкретного проекту, що виступає важливим інструментом залучення фінансових ресурсів відповідно до цілей розвитку регіону;

– докази того, що зовнішні кошти використовуватимуться для фінансування цільових проектів, і в розпорядженні відповідного органу місцевого самоврядування є достатньо бюджетних ресурсів для експлуатації та технічного обслуговування нових інфраструктурних об'єктів;

– своєчасна і повна фінансова звітність, прозорий і збалансований бюджет, наявність операційного профіциту [8, с. 112].

Важливу роль у побудові регіональних кредитних ринків та зміцнення потенціалу органів місцевого самоврядування щодо підготовки та оцінки інвестиційних проектів відіграє створення спеціалізованих установ. Уряди

розвинених країн створюють різноманітні фонди, що постає ефективним способом надання територіям коштів для фінансування потреб їхнього розвитку на безоплатній та безповоротній основі, а також у формі довгострокового кредиту за процентними ставками, нижчими за ті, що пропонуються на внутрішньому ринку комерційними банками. У той же час вони часто надають технічну допомогу в розробці проектів інфраструктурного розвитку, структуруванні та підготовці кадрів для їх реалізації та обслуговування. Фонди розвитку передбачають можливість використання фінансових інструментів та механізмів, що поєднують власний капітал місцевого самоврядування із грантами від урядів інших держав, кредитів та коштів донорських організацій. Розвинені країни надають кошти органам місцевого самоврядування переважно для фінансування проектів розвитку місцевої інфраструктури. Більша частина проектів реалізується за рахунок коштів фондів за умови здійснення паритетного співфінансування з місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Лисяк Л. В. Розвиток міжбюджетних відносин в Україні в умовах податкового реформування. Економічний простір : зб. наук. пр. / Придніпров. держ. акад. буд-ва та архіт. 2014. №81. С. 125–137.
2. Осипенко С. О. Фінансове забезпечення місцевих органів самоврядування в контексті децентралізації влади в Україні. Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях: матер. X Міжнар. наук.-практ. конф., (15-16 жовт. 2015 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя : ЗНУ, 2015. С. 308–309.
3. Осипенко С. О. Фінансова децентралізація: ефективність реалізації на місцевому рівні. Зб. наук. праць Таврійського держ. агротехнол. ун-ту (економічні науки) / ТДАТУ. Мелітополь, 2013. № 4 (24). С. 176–181.
4. Осипенко С. О. Бюджет розвитку місцевих органів самоврядування як

основа розширеного соціально-економічного відтворення територій. Наукові записки НУ «Острозька академія»: зб. наук. праць / Нац. ун-т «Острозька академія». Острог, 2012. Вип. 20. С.87–90.

5. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні. Ефективність державного управління : зб. наук. пр. / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2013. Вип. 35. С. 324 – 330.

6. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик [та ін.] ; Центр політико-правових реформ. К. : О. М. Москаленко., 2012. 212 с.

7. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110 зі зміна та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-п/ed20120610>.

8. Череп А. В., Осипенко С. О. Комунальний банк як інвестиційна складова соціально- економічного розвитку територіальних громад. Бізнес Інформ : наук. журнал. 2015. № 11. С. 112–117.

Онуфрійчук Любов Сергіївна
*Начальник відділу паспортизації управління з питань
ідентифікації та паспортизації ГУ ДМС у Львівській області*

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМКІВ ПАСПОРТИЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

З процесом розвитку Державної міграційної служби України, її удосконаленням та приведення діючого законодавства України у відповідність із вимогами сучасності постало питання розробки нових моделей паспортів громадянина України з високим ступенем захисту.